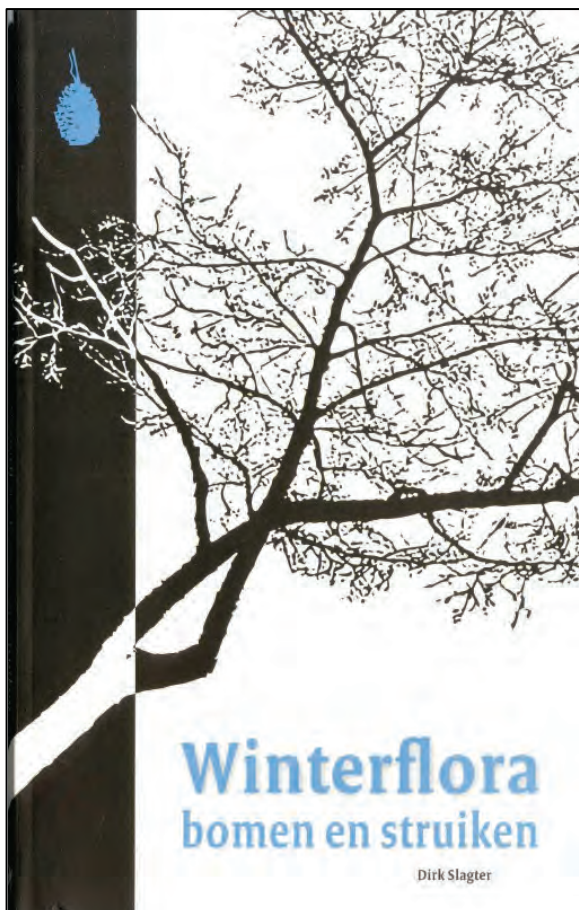

Nieuw in de Jan Verwey Bibliotheek

Jelle van Dijk

Dirk Slagter 2012. *Winterflora bomen en struiken*.
Uitgeverij NatuurMedia, Amsterdam.
160 pagina's. Prijs €12,50.

De jeugdbonden voor natuurstudie produceerden in de jaren vijftig en zestig handige tabellen. De bekendste uitgave was vermoedelijk de **Knoppentabel** van Sam Segal, uitgegeven door de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie (NJV). Zelf bezit ik de derde druk uit 1960. De tabel van Sam Segal beleefde zes herdrukken, de laatste in 1971. Dat deze tabel voldeed, wordt onderstreept door de opmerking dat ook de zesde druk ongewijzigd was!

Dat er belangstelling bleef bestaan voor het op naam brengen van bomen in de winter, bewees de productie van **De Knoppentabel** in 1990, uitgegeven door de Jeugdbondsuitgeverij en geschreven door Martien Jansen, Dirk Slagter en Fred Bos. Na de 16 pagina's van Sam Segal kwam er nu een boekje met 48 pagina's beschikbaar. Hoeveel drukken dit boekje heeft gehaald, is mij niet bekend.

Dirk Slagter, één van de auteurs van het boekje uit 1990, heeft nu zijn kennis en ervaring samengebracht in een aantrekkelijke gids voor het op naam brengen van houtige gewassen in de winter. Natuurlijk moest hij zich beperken tot de algemeen voorkomende soorten, want een gids voor alle bomen en struiken die je in ons land

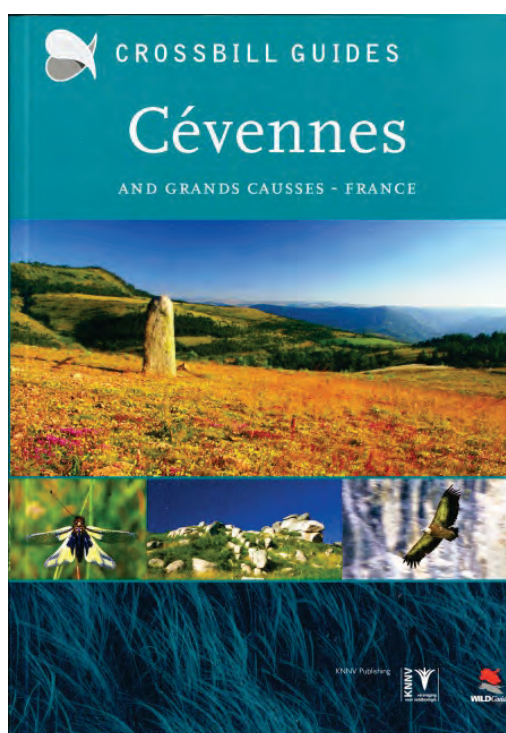
kunt tegenkomen, zou zeker viermaal zo omvangrijk moeten zijn. Dat neemt niet weg dat verreweg de meeste bomen die een oplettende wandelaar tijdens een winterwandeling tegenkomt, op naam gebracht kunnen worden. Zo zijn er bijvoorbeeld tien soorten wilgen en drie soorten elzen opgenomen.

Het grote verschil met de bovengenoemde knoppentabellen is, dat in deze winterflora niet alleen op de knoppen gelet hoeft te worden. Zo heeft Dirk Slagter ook tabellen opgenomen over zaken als schors, doorns, blad in de winter en dennenkegels. Alle tabellen worden ondersteund door prima tekeningen, die de genoemde kenmerken goed in beeld brengen.

Natuurlijk kan het een keer gebeuren dat de boom die je zoekt er niet in staat. Zo zul je bij de afdeling "bomen met bladeren in de winter" in Noordwijk vaak vergeefs op zoek gaan naar de juiste soort. Recent zijn op veel plaatsen namelijk zuilvormige hulsteiken geplant, gekweekt in Italië en enkele jaren 'gehard' in een Nederlandse kwekerij. Deze jaarrond groene eiken kom je in dit boek niet tegen. Maar gelet op de vele soorten die wel aan bod komen, zal het zelden gebeuren dat je er met dit boek niet uitkomt. Het boek besluit met een goed register, waarbij een soort als de Katwilg zowel bij de K van Katwilg als bij de W van Wilg is te vinden. Kortom een heel bruikbaar boek, dat ongetwijfeld ook zal inspireren om door te gaan met knoppencursussen zoals die al vele jaren bij onze zustervereniging in Lisse worden georganiseerd.

Dirk Hilbers & Paul Knapp 2010. *Cévennes and Grands Causes - France*.

Uitg. Crossbill Guides Foundation, Arnhem. 254 pagina's. Prijs €25,95.

De Crossbill Guides Foundation is een Europese non-profit organisatie, die draagvlak voor natuurbescherming wil bevorderen. Initiatiefnemer is Dirk Hilbers, die bij alle tot nu toe gepubliceerde gidsen een flinke inbreng heeft gehad. Behalve de twee boeken uit de serie die in deze Strandloper worden besproken, zijn er ook gidsen verschenen over Fins Lapland, Camargue (Frankrijk), Hortobagy (Hongarije), Biebrza (Polen), Bialowieza (Polen), Extremadura (Spanje) en Coto Doñana (Spanje).

Het bijzondere van de Crossbill Guides is dat ze het landschap belichten met alles wat daar te zien is. Dat is een geheel andere benadering dan de vele gidsen in de serie "Where to watch birds in ..." die de lezer zo snel mogelijk naar de locaties willen voeren waar bijzondere soorten zijn te zien.

In de Crossbill Guides staat het landschap centraal. Ondersteund door prachtige foto's krijgt de lezer een goede indruk van de opbouw van het landschap. Dat daar bijzondere vogels te zien zijn, volgt hieruit als vanzelf. Maar in deze gidsen staat nog zoveel meer. Ruime aandacht is er voor de plantenwereld met een accent op orchideeën. Maar ook dagvlinders, libellen, reptielen en amfibieën komen uitvoerig aan bod. Een zeer waardevol deel is het Practical Part waarin allerlei excursies worden beschreven. Daarbij zijn autotochten en wandelingen, steeds met vermelding van afstand, zwaarte en bezienswaardigheden.

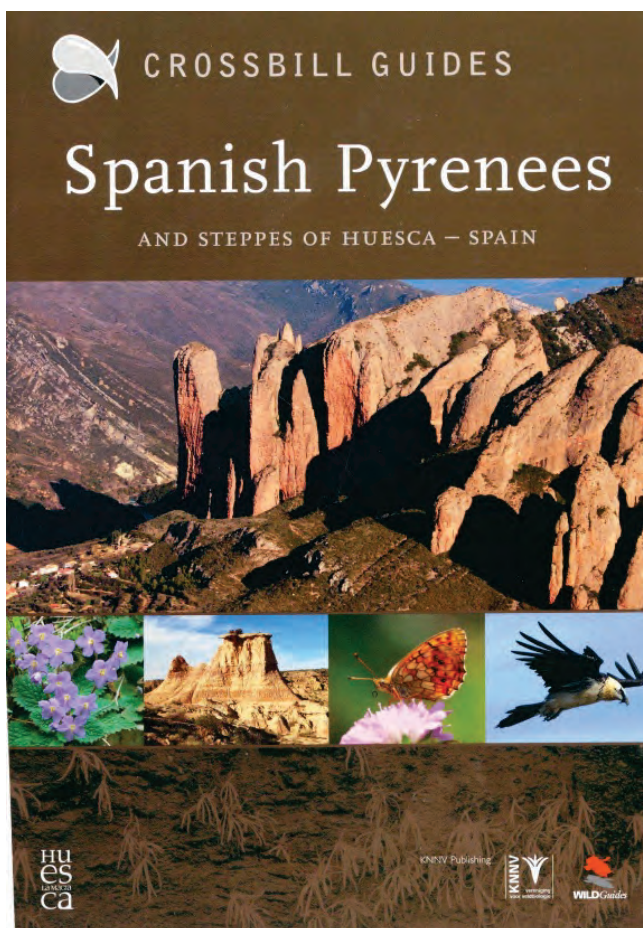
Natuurlijkhebbers uit ons land trekken vooral naar de Causses, de golvende hoogvlakten die begrensd worden door diepe 'gorges', ravijnen die zijn uitgeslepen door rivieren als de Tarn en de Jointe. De opvallendste vogels zijn daar de Vale Gieren. In de jaren tachtig werd bij Le Rozier een gierenproject gestart dat buitengewoon succesvol verliep. Nu vliegen er honderden Vale Gieren in het gebied rond. Ruim tien jaar geleden is men verder gegaan met een project voor Monniksgieren. Zo kun je hier op een zonnige dag drie soorten gieren bij elkaar zien zweven. De derde soort namelijk, de Aasgier, kwam hier nog van nature voor. Behalve gieren zie je hier ook roofvogels als Slangenarend, Dwergarend, Steenarend en Slechtvalk. Op de stenige, schraal begroeide hoogvlakten kun je Grielen, Rode Patrijzen, Ortolanen, Duinpiepers en Rode Rotslijsters tegenkomen. Kalkgebieden zijn rijk aan orchideeën en dat geldt zeker voor de Causses. In de zomer wemelt het er van vlinders en andere interessante insecten.

Hoewel eigenlijk niet tot de Cévennes behorend, besteedt het boek ook ruim aandacht aan het gebied op en rond de Mont Lozère. Dit gebied, op een hoogte van bijna 1800 meter is kalkarm en heeft een geheel andere flora en fauna dan de Causses. In de naaldbossen hier broeden Beflijsters en Kruisbekken en rond de kale toppen zijn Waterpiepers te vinden.

Ook al ben je enkele keren in dit gebied geweest, met deze gids in de hand zul je talloze nieuwe ontdekkingen doen!

Dirk Hilbers & Kees Woutersen 2012. *Spanish Pyrenees and steppes of Huesca - Spain*. Uitg. Crossbill Guides Foundation, Arnhem. 256 pagina's. Prijs € 24,95.

Wat moet er nog over deze gids gezegd worden? De naam van Kees Woutersen als auteur zegt immers al genoeg! Kees woonde vele jaren in de stad Huesca. Samen met Maarten Platteeuw (beiden in de jaren zeventig en tachtig fanatieke zeetrekters!) produceerde hij in 1998 de *Atlas of the birds of Huesca*, een complete broedvogelatlas in het Spaans en het Engels van de gehele provincie Huesca (Spaanse Pyreneeën). In 2002 volgde een mooi vogelboek over *Parque Nacional de Ordesa & Monte Perido*. Hierna volgden nog gidsen over de zoogdieren en vlinders van de Spaanse Pyreneeën. Sinds 1998 stopt Kees Woutersen vrijwel al zijn tijd in het eigen reisbureau *Aragon Naturreizen*.

Nog meer dan bij het boek over de Cévennes, krijg ik bij het doornemen van dit boek de neiging om komend voorjaar voor de zoveelste keer naar de Spaanse Pyreneeën te gaan. En dan niet om naar het dal van Hecho en de Mallos van Riglos te gaan, maar een basis ten noordoosten van Huesca te kiezen. Prachtige wandelingen worden hier beschreven en de wandelaar komt aan de weet waar de meeste orchideeën te vinden zijn en waar de kans op het zien van Lammergieren het grootst is. Dat neemt niet weg, dat ook voor trouwe bezoekers van Hecho en omgeving nog bruikbare tips te

vinden zijn. De lezer krijgt zoveel mooie trips voorgeschoteld, dat je onwillekeurig denkt dat Woutersen hiermee zijn eigen reisbureau benadeelt. De ene 'Geheimtip' volgt gewoon op de andere!

Toch is er nog wel een kritische opmerking te maken. Dit betreft eigenlijk alleen de titel. De Spaanse Pyreneeën lopen van de Golf van Biskaje tot aan de Middellandse Zee, een afstand van ruim 400 km. In dit boek worden alleen de centrale Pyreneeën in de provincie Huesca besproken, een traject van zo'n 120 km. Koop dit boek dus alleen als je dit deel van dit bergmassief wilt bezoeken!

In het tweede deel (Steppes of Huesca) gaat het vooral om het steppengebied *Los Monegros*, zo'n 70 km ten zuiden van de stad Huesca. Via snelwegen is dit gebied vanuit Huesca in zo'n anderhalf uur te bereiken. Een totaal andere omgeving dan de Pyreneeën. Dorre, stenige vlakten wisselen af met frisgroene akkers die geïrrigeerd worden. In dit gebied heb je een goede kans op zandhoenders en trappen, maar ook Kleine Torenvalken, Steenarenden en Steenuilen zijn te verwachten. Ook de *Laguna de Gallocanta* is opgenomen. Een bijzonder gebied, vooral in de winter als hier duizenden Kraanvogels overwinteren. Dat dit gebied op 160 km van de stad Huesca ligt, had wel even vermeld mogen worden.

Ben je van plan dit deel van Noord-Spanje te bezoeken, maak dan gebruik van dit uitstekende boek. Een betere gids kun je je niet wensen, of het moet Kees Woutersen in eigen persoon zijn!

T. Boudewijn, R. van Harxen, J. van de Laar, I. Sloot & P. Stroeken. 2012. *'t Steenuiltje*. Uitgave van STONE Steenuilenoverleg Nederland, Heiloo. 60 pagina's. Prijs €8,95.

Via Mariska de Graaff kwam onze bibliotheek in het bezit van dit buitengewoon aardige boekje, speciaal geschreven voor de jeugd van 8-12 jaar. Maar denk niet dat dit een kinderachtig boekje is! Het boekje is zeer informatief en de gerichtheid op de jeugd blijkt eigenlijk alleen maar uit het goede, dus eenvoudige taalgebruik: geen moeilijke woorden en geen lange, ingewikkelde zinnen. De ondertitel maakt ook duidelijk dat iedereen hier wel iets van zijn gading zal vinden. Die ondertitel luidt: "Voor iedereen die meer wil weten over het leukste uiltje van Nederland."

Alle facetten van het steenuilenleven komen aan bod, zoals leefgebied, voedsel, broeden en het gebruik van nestkasten. Uiteraard krijgt het ringen van Steenuilen veel aandacht en natuurlijk ook het werk van de Steenuilenwerkgroep STONE (Steenuil Overleg Nederland). Ook gaat het boekje in op Harry Potter met zijn uil. Met nadruk wordt er op gewezen dat uilen beslist ongeschikt zijn om als huisdier te houden. Door de frisse opmaak en de prachtige illustraties is het een plezier om dit boekje door te bladeren.

Als je dit mooie boekje leest, besef je hoe jammer het is dat de Steenuil niet meer in onze omgeving broedt. De

laatst bekende broedgevallen dateren al weer uit 1973, toen de Steenuil nog in sommige schuurtjes langs de binnenduinrand te vinden was. Vestiging vanuit de omgeving van Boskoop, waar nog wel enkele paren broeden, is helaas niet erg waarschijnlijk.

R. van Harxen, J. de Jong, M. Jonker & S. van Lierop 2012. *UILEN 2012*. Een gemeenschappelijke uitgave van de uilenwerkgroepen. 80 pagina's.

Deze bundel, ook aan onze bibliotheek geschonken door Mariska de Graaff, geeft op voortreffelijke wijze een beeld van de broedvogelstand van Oehoe, Kerkuil, Steenuil en Ruigpootuil in ons land. Tevens is een artikel over Dwergooruilen in Nederland en West-Europa toegevoegd. Behalve gegevens over de aantalsontwikkeling bij genoemde soorten, zijn ook interessante artikelen gewijd aan onderwerpen als "Vogels als prooi van Kerkuilen" en "De prooiaanvoer bij de Steenuil in het zesde jaar van Beleef de Lente".

Nog meer uilennieuws is te vinden in de *Nieuwsbrief UILEN 2012* (de nieuwsbrief van de Stichting Kerkuilenwerkgroep Nederland) en in de brochure *Erfvogels*, een uitgave van Vogelbescherming Nederland. Deze zijn ook in onze bibliotheek te vinden.

